

Ady Endre

Magyar jakobinus dala

Ujjunk begyéből vér serken ki,
Mikor téged tapogattunk,
Te álmos, szegény Magyarország,
Vajon vagy-e és mink vagyunk?

Vajon lehet-e jobbra várni?
Szemünk és lelkünk fáj bele,
Vajon fölébred valahára
A szolga-népek Bábele?

Ezer zsibbadt vágyból mért nem lesz
Végül egy erős akarat?
Hiszen magyar, oláh, szláv bánat
Mindigre egy bánat marad.

Hiszen gyalázatunk, keservünk
Már ezer év óta rokon.
Mért nem találkozunk süvöltve
Az eszme-barrikádokon?

Dunának, Oltnak egy a hangja,
Morajos, halk, halotti hang.
Árpád hazájában jaj annak,
Aki nem úr és nem bitang.

Mikor fogunk már összefogni?
Mikor mondunk már egy nagyot,
Mi, elnyomottak, összetörtek,
Magyarok és nem-magyarok?

Meddig lesz még úr a betyárság
És pulyahad mi, milliók?
Magyarország népe meddig lesz
Kalitkás seregély-fiók?

Bús koldusok Magyarországa,
Ma se hitünk, se kenyerünk.
Holnap már minden a mienk lesz,
Hogyha akarunk, ha merünk.

(1908)

Illyés Gyula

Voltunk, – leszünk...

Voltunk, – leszünk magyarok?
Én már csak megmaradok.
Hol üköm is félve szült,
ülök, ahol dédem ült.
Települt vagy menekült,

vagy jajongva elterült.
Fájt a szív és fájt a talp.
Eb megy innen, azt zavard.
Száll a boglya és kazal,
hej de kicsi egy vihar.

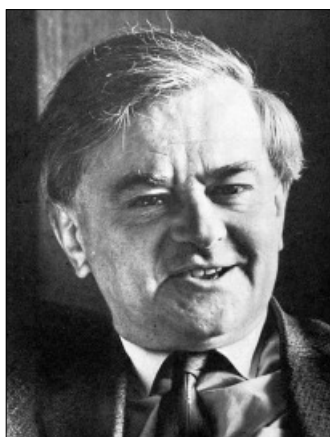
Viszi a víz a buzám,
ezt tudod csak, egy komám?
Körülnyal az áradat,
beljebb húzom lábamat.
Lejebb húzom fejemet,

ketten volnánk, fürgeteg.
Jön a tatár, a tokos,
megy az örmény, az okos.
Ki kocsin megy, ki gyalog,

ki meg faron vánszorog.
Jön az örmény, az okos,
megy a tatár, a tokos.
Indulnak a házfalak,

nagyobb lesz hát az ablak.
Tokos, pohos, potrohos,
összebékül, mind okos.
Az lesz csak a jó világ.

Akkor van, ha nincs hazád.
Ég a pajta, ég a ház,
hajdu sógor, mit csinálsz?
Cigaretta, tüzemen.

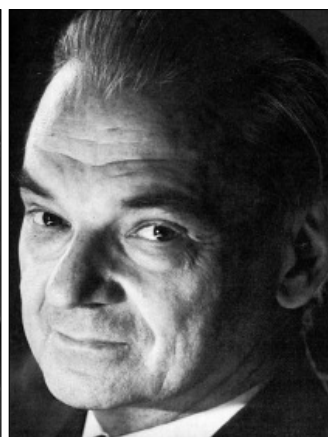
Weöres Sándor

Rónay György

Vas István

Keresztury Dezső

József Attila

Thomas Mann üdvözlése

Mint gyermek, aki már pihenni vágyik
és el is jutott a nyugalmas ágyig,
még megkérlek, hogy „Ne menj el, mesélj” –
(így nem szökik rá hirtelen az éj)

s míg kis szive nagyot szorongva dobban,
tán ő se tudja, mit is kíván jobban,
a mesét-e vagy azt, hogy ott legyél:
így kérünk: Ül le közénk és mesélj.
Mondd el, mit szoktál, bár mi nem feledjük,
Mesélj arról, hogy itt vagy velünk együtt
s együtt vagyunk veled mindannyian,
kinek emberhez méltó gondja van.
Te jól tudod, a költő sose lódit:
az igazat mondd, ne csak a valódit,
a fényt, amelytől világlik agyunk,
hisz egymás nélkül sötétben vagyunk.
Ahogy Hans Castorp madame Chauchat testén,
hadd lássunk át magunkon itt ez estén.
Párnás szavadon át nem üt zaj -
mesélj arról, mi a szép, mi a baj,
emelvén szívünk a gyásztól a vágyig.
Most temettük el szegény Kosztolányit
s az emberségen, mint rajta a rák,
nem egy szörny-állam iszonyata rág
s mi borzadva kérdezzük, mi lesz még,
honnan uszulkan ránk új ordas eszmék,
fő-e új méreg, mely közénk hatol -
meddig lesz hely, hol fölolvashatol?...
Arról van szó, ha te szólsz, nelohadjunk,
de mi férfiak férfiak maradjunk
és nők a nők - szabadok, kedvesek
s mind ember, mert az egyre kevesebb...
Foglalj helyet. Kezdd el a mesét szépen.
Mi hallgatjuk és lesz, aki csak éppen
néz téged, mert örül, hogy lát ma itt
fehérek közt egy európaít.

(1937)

József Attila szobra a Dunánál;
Marton László alkotása

Weöres Sándor

Cseremiszi dalok

I.

Nap jön a menny hajlatán,
arca nyíló tulipán,
ő legyen az én anyám,
ő legyen az én anyám.

Hold jön a menny hajlatán,
húzza fehér égi szán,
ő legyen az én apám,
ő legyen az én apám.

II.

Házunk mellett áll apám,
vaskos szép tölggyfa.
Néz utánam, néz utánam,
ott marad sírva.

Házunk mellett áll anyám,
rezgő szép hársfa.
Néz utánam, néz utánam,
ott marad sírva.

III.

Jaj, minek is lettem apám-anyám lánya,
jaj, minek is lettem apám-anyám lánya,
lettem volna inkább szép habos folyóvíz,
lettem volna inkább szép habos folyóvíz.

Jaj, minek is lettem uram felesége,
jaj, minek is lettem uram felesége,
lettem volna inkább nagy fekete szikla,
lettem volna inkább nagy fekete szikla.

IV.

Apám Isten kakukkja,
anyám kakukk szárnya.
Bátyám Isten fecskéje,
néném fecske szárnya.

Süvem Isten lepkéje,
ányom lepke szárnya.
Hát én, tudod, mi vagyok?
kis köles-mag, az vagyok.

Archív fotók, valamint:
Balla Demeter, Csigó László,
Gink Károly, Rónay Dénes,
Székely Aladár felvételei